

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-16 / 2691

Ankara

1 / 6 / 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 25/4/2001 tarihinde kararlaştırılan "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent ECEVİT
Başbakan

Eki :

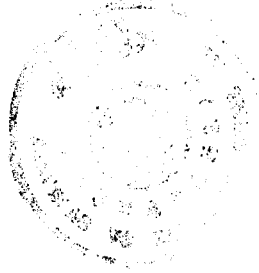
- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	İçişleri
Başlı Kom.	Adalet
Tarih	7.6.2001 1/870
E. Md.	K.D.Bşk. Adı 18.
Başkan	

GENEL GEREKÇE

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesinden bu yana, uygulamada bazı sıkıntıların yaşanması, Kanunda değişiklik yapılması ihtiyacını doğurmuştur.

Bu kapsamda, ilçe belediye başkanları hakkında soruşturma izni verme yetkisi valilere bırakılarak, konunun mahallinde daha hızlı sonuçlandırılması, Kanunun düzenlenişinde yer almayan "alt kademe belediyelerinin" madde metnine dahil edilmesi, ön incelemenin memurların sadece üstü değil eşiti tarafından da yapılabilmesi, hakkında ön inceleme yapılanın ifadesinin gerektiğinde alınması, ön incelemede delillerin sağlıklı toplanarak yargı safhasında zaman kaybının önlenmesi bakımından sürenin yeniden belirlenmesi gibi uygulamada karşılaşılan aksaklıkların giderilerek hukuk devleti ilkesine uygun değişikliklerin yapılması amaçlanmış ve bu yönde düzenlemeler getirilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (h) bendi kapsamında yer alan "ilçe belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri" bu bentten çıkartılarak aynı maddenin (i) bendine eklenmiştir.

Bu değişiklikle hakkında İçişleri Bakanı tarafından soruşturma izni verilen ilçe belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri için valilikler yetkili kılınarak ön inceleme ve tebligat işlemlerinin mahallinde kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmıştır. Ayrıca il sınırları içerisinde valilerin 4483 sayılı Kanuna göre yetki kullanmasında yeknesaklık sağlanmıştır. Bunun dışında, her iddia için merkezden müfettiş gönderilmesinin belediye organları üzerindeki olumsuz etkisinin hafifletilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2- Madde ile, Anayasanın 129 uncu maddesinin son fıkrasında memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ceza kovuşturması açılması idari merciin iznine tabi tutulduğundan, Cumhuriyet başsavcılığınca evrakın yetkili mercie gönderilmesi yeterli görülmüş ve bu konuda düzenleme yapılmıştır.

Diğer taraftan, her türlü ihbar ve şikayetin uygulamaya konulması bir zorunluluk olarak görüldüğü takdirde soyut ve genel nitelik taşıyan ihbar ve şikayetler de ön inceleme konusu olabilmektedir. Zaman kaybını önlemek ve ön inceleme prosedürünü başlatmadan ihbar ve şikayetin mahiyetini araştırma imkanı tanımak açısından, Danıştay 1. Dairesinin istişari görüşüne paralel olarak böyle bir düzenleme yoluna gidilmiştir. İhbar veya şikayet başvurularının 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerine uygun olarak yapılması yönünde düzenleme yapılmıştır.

Madde 3- 4483 sayılı Kanunda açık bir hüküm olmamakla birlikte, soruşturma izni verme yetkisini haiz idari mercilerin her şikayet veya ihbar başvurusu üzerine konuyla ilgili bir ön inceleme yapma veya yaptırmaya zorunlu olmadıkları ve araştırma sonucu ön inceleme yapılmasına gerek görmeyebilecekleri, uygulama ve idari yargı yerleri kararlarında kabul edilmiş bulunmaktadır.

Yetkili merciin ön inceleme onayı vermesi veya buna gerek görmemesi için de bir süre öngörülmesi, soruşturmanın geciktirilmemesi bakımından zaruri bulunmaktadır.

Öte yandan, 4483 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası ön incelemenin "üstü konumundaki" görevliler eliyle yapılması hükmünü taşımaktadır. Ancak uygulamada özellikle il ve ilçelerde üstü konumundaki memur bulunması her zaman mümkün olamamaktadır. Eşiti konumundaki görevlilerce ön inceleme yapılması halinde ise mevcut Kanuna aykırı olduğundan dolayı idari yargı tarafından bu kararlar bozulmaktadır.

4483 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılan Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata göre yapılan ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre hazırlık soruşturması niteliği de taşıyan soruşturmalar memurun eşiti konumundaki görevlilerce de yapılabilmekteydi.

4483 sayılı Kanuna göre; soruşturma izni verilmesine veya verilmemesine karar verecek yetkili mercie vereceği karar için yaptığı inceleme sonucu oluşan kanaatini sunmaktan ibaret olan incelemecinin, hakkında ön inceleme yapılan memurun eşiti konumunda olmasında sakınca bulunmamaktadır.

Madde 4- 4483 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine eklenen "gerektiğinde" ibaresiyle ön inceleme yapan görevlilere yapacakları ön inceleme sırasında hakkında şikayet ve ihbarda bulunulan kişilerin ifadelerinin alınıp alınmaması hususunda takdir yetkisi tanınmaktadır.

Bu düzenleme ile, bilirkişi raporları veya resmi belgelerle suç işlemediği yönünde yeterli kanaat oluşması halinde hakkında ön inceleme yapılan memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ifadelerinin alınmasına gerek kalmayacaktır. Suç işlemediği kanaatine varıldığı halde hakkında ön inceleme yapılan memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kanuni zorunluluk bakımından ifadelerinin alınması, hakkında ön inceleme yapılanların gereksiz yere tedirgin edilmesine neden olabileceği gibi kamu hizmetlerinde hedeflenen yararı da sağlamaktan uzaklaştıracaktır.

Yine, ön inceleme konusunu oluşturan aynı eylem ve işleme katılan onlarca memur ve diğer kamu görevlisinin ön inceleme için sınırlı olan sürede tamamına ulaşılarak ifadelerinin alınmasının zorluğu yanında, aynı eylem ve işlemi birlikte gerçekleştirenlerden bir kısmının ifadesinin alınması ile suç işlenmediği kanaatine varıldığı takdirde, diğerlerinin ifadelerinin alınmasına gerek kalmayacaktır.

Böylece, hem işlemlere sürat kazandırılacak hem de kamu görevlilerinin gereksiz yere tedirgin olmalarının ve sürtüşme içerisine çekilmelerinin önü alınacaktır.

Öte yandan, savunma hakkının ortadan kaldırılması sonucunu doğurmaması bakımından, ilgilinin ifadesi alınmaksızın soruşturma izni verilemeyeceği de belirtilmiştir.

Madde 5- 4483 sayılı Kanunun uygulamasında ön inceleme süresi, adaletin gecikmemesi bakımından konunun bir an önce soruşturulabilmesini sağlayacak kadar kısa, ancak yeterli inceleme imkanı tanıyacak kadar uzun belirlenmelidir.

4483 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklikle bu maddede yer alan otuz günlük süre kırkbeş güne çıkartılmaktadır. Bir yıla yaklaşan uygulama sonucunda elde edilen tecrübelerden, mevcut Kanundaki otuz günlük sürenin ön inceleme ve karar işlemlerine kafi gelmediği anlaşılmıştır. İddiaların önemli bir kısmının ihale, imar, çevre, kıyı ve tabiat varlıklarının korunması konularıyla ilgili olması ve suç olup olmadığı yönünde kanaate ulaşılabilmesi için bilirkişi incelemesini zorunlu kılması ön inceleme süresinin kırkbeş güne çıkarılması zaruretinin gündeme getirmiştir. Bilindiği üzere Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 75 inci maddesi uyarınca bilirkişilere iki aya kadar süre verilebilmektedir. Bu düzenleme, ön inceleme yapıldığı sırada tüm işlemlerin otuz gün içerisinde tamamlanmasını öngören 4483 sayılı Kanuna uygun düşmemektedir. Kaldı ki kamu görevlilerinin de karışabildiği ekonomik yönü ağır basan ve organize suç örgütleri ile bağlantılı suçların çok uzun bir incelemeyi gerektirdiği bilinmektedir.

Ön inceleme sırasında elde edilen sağlıklı delillerin soruşturmanın adli safhasında da kullanılacağı göz önünde bulundurulduğunda, elde edilen delillerin sağlıklı toplanmasının önemi kendiliğinden anlaşılabacaktır. Belirtilen nedenlerle ön inceleme ve karar süresinin kırkbeş güne çıkartılması öngörülmektedir.

Öte yandan; şikayet veya ihbar başvurularının evrak kaydına girmesi ile ilgili birimlere iletilmesi farklı tarihlerde gerçekleşebildiğinden, ön inceleme süresinin başlangıç tarihinin de özellikle belirlenmesi gerekmektedir.

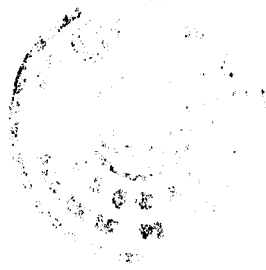

Madde 6- Ön incelemeye geçilmemesi ve şikayet başvurusunun bu aşamada reddi 2577 sayılı Kanun hükümlerine göre idari dava konusu edilebilecek bir işlem olmayıp idari yargının müstekar içtihatları idarenin takdir yetkisini kullanmaya yargı kararıyla zorlanamayacağı yönünde olduğundan, bu durumda şikayetçilere itiraz hakkının tanınması uygun görülmüştür.

Öte yandan itiraz dilekçesinin nereye verileceği Kanunda açıkça gösterilmediğinden, uygulamada itirazen inceleme süresinin uzamasını önlemek bakımından, itirazın kararı veren idari mercie yapılacağı belirtilmiştir.

Madde 7- Yürürlük maddesidir.

Madde 8- Yürütme maddesidir.

MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN YARGILANMASI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

Madde 1- 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (h) ve (i) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“h) Büyükşehir belediye başkanları, il belediye başkanları, büyükşehir ve il belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanı,

i) İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında kaymakam; ilçe, alt kademe ve merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ile ilçe, alt kademe ve merkez ilçelerdeki belde belediye meclisi üyeleri hakkında bulundukları ilin valisi,”

Madde 2- 4483 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Cumhuriyet başsavcıları” ibaresi “Cumhuriyet başsavcılıkları”, “göndererek soruşturma izni isterler.” ibaresi “gönderirler.” olarak ve aynı maddenin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Kanunun 4 üncü maddesindeki yazılı şartları taşımayan ve yapılan araştırma sonucunda daha önce sonuçlandırılmış konular ile yukarıdaki fıkraya aykırı bulunan ihbar ve şikayetler, Cumhuriyet başsavcılıkları ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve bu durum ihbar ve şikayette bulunana bildirilir. Ayrıca, bu durumun ön incelemenin herhangi bir aşamasında tespit edilmesi halinde, ön inceleme raporu düzenlenmeksizin konu sonuçlandırılır.”

Madde 3- 4483 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “hakkında inceleme yapılanın üstü” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya eşiti” ibaresi eklenmiştir.

“İzin vermeye yetkili mercii, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini bizzat veya 4 üncü maddede yazılı şekilde öğrendiğinde, en geç otuz gün içinde, doğrudan veya yaptıracağı araştırma sonucu gerekli görürse, bir ön inceleme başlatır. Ancak, sahibinin adı, soyadı ve imzası ile iş veya ikametgah adresinin gerçeği yansıtmadığı tespit edilen dilekçeler üzerine ön inceleme yapılamaz.”

Madde 4- 4483 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “gerektiğinde” ibaresi ile ikinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere “Ancak, soruşturma izni verilmesine ilişkin kararlarda ilgilinin ifadesinin alınması zorunludur.” cümlesi eklenmiştir.

Madde 5- 4483 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki “otuz gün” ibaresi “kırkbeş gün” olarak değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra ikinci fıkra olarak eklenmiş ve ikinci fıkra üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

“Ön inceleme süresi, yetkili merciin ön inceleme yazılı emri veya onayı tarihinden başlar.”

Madde 6- 4483 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin başlığı “Yetkili merciin kararları üzerine yapılacak işlemler” olarak, birinci ve ikinci fıkraları ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yetkili merci, verdiği ön incelemeye geçilmemesi kararını şikayetçiye, soruşturma izni verilmesine veya verilmemesine ilişkin kararını ise Cumhuriyet başsavcılığına, hakkında ön inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisine ve şikayetçiye bildirir.

Memur veya diğer kamu görevlisi hakkında soruşturma izni verilmesine ilişkin karara, Cumhuriyet başsavcılığı veya şikayetçi ise soruşturma izni verilmemesine veya ön incelemeye geçilmemesine ilişkin karara karşı, kararın kendisine tebliğinden itibaren on gün içerisinde kararı veren yetkili mercie itiraz edebilir. İtiraz vukuunda yetkili merci, kararı, itirazı ve dosyayı ilgili idari yargı merciine gönderir.”

T/ 210

Madde 7-Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 8-Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

Bülent Ecevit
BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN

<i>D. Bağçeli</i> D. BAĞÇELİ Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	<i>H. H. Özkan</i> H. H. ÖZKAN Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	<i>M. Yılmaz</i> M. YILMAZ Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	<i>M. C. Cagın</i> M. C. CAGIN Devlet Bakanı V.
<i>P. D. Toskay</i> P. D. TOSKAY Devlet Bakanı	<i>M. Keleşçer</i> M. KELEŞÇER Devlet Bakanı	<i>Prof. Dr. S. S. Gübel</i> Prof. Dr. S. S. GÜBEL Devlet Bakanı	<i>F. Bal</i> F. BAL Devlet Bakanı
<i>Y. Yalova</i> Y. YALOVA Devlet Bakanı	<i>M. Yılmaz</i> M. YILMAZ Devlet Bakanı	<i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i> Prof. Dr. R. MIRZAOĞLU Devlet Bakanı	<i>R. H. Yücelen</i> R. H. YUCELEN Devlet Bakanı
<i>H. Gemicci</i> H. GEMİCİ Devlet Bakanı	<i>Prof. Dr. Ş. Üşenmez</i> Prof. Dr. Ş. ÜŞENMEZ Devlet Bakanı	<i>E. S. Gaydalı</i> E. S. GAYDALI Devlet Bakanı	<i>F. Unlu</i> F. UNLU Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. A. Çay</i> Prof. Dr. A. ÇAY Devlet Bakanı	<i>R. Onal</i> R. ONAL Devlet Bakanı	<i>Prof. Dr. H. S. Türk</i> Prof. Dr. H. S. TÜRK Adalet Bakanı	<i>S. Çakmakçıoğlu</i> S. ÇAKMAKÇIOĞLU Milli Savunma Bakanı
<i>S. Tantın</i> S. TANTAN İçişleri Bakanı	<i>İ. Cem</i> İ. CEM Dışişleri Bakanı	<i>S. Oral</i> S. ORAL Malîye Bakanı	<i>M. Sostancioğlu</i> M. SOSTANCIOĞLU Millî Eğitim Bakanı
<i>H. H. H. H.</i> H. H. H. H. Başbakanlık Sekreteri	<i>Doç. Dr. O. Durmuş</i> Doç. Dr. O. DURMUŞ Sağlık Bakanı	<i>Prof. Dr. E. Gökçe</i> Prof. Dr. E. GÖKÇE Gülselâhiye Bakanı	<i>H. Y. Şahin</i> H. Y. ŞAHİN Tarım ve Köylüleri Bakanı
<i>M. K. K.</i> M. K. K. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	<i>A. K. Tanış</i> A. K. TANİŞ Sanayi ve Ticaret Bakanı	<i>M. C. Başmer</i> M. C. BAŞMER En ve Tarih Kay. Bakanı	<i>M. İ. Talay</i> M. İ. TALAY Kültür Bakanı
<i>E. Mumcu</i> E. MUMCU Turizm Bakanı	<i>Prof. Dr. N. C. Cagın</i> Prof. Dr. N. C. CAGIN Orman Bakanı	<i>F. Aytekin</i> F. AYTEKİN Çevre Bakanı	

Dosya No.

101-16

579